

asunnon kiinteätä sisustusta. Museovirasto on suojelupäätöksen puitteissa mahdollistanut osittain merkittäviäkin muutoksia rakennuksen liikekerroksissa, asia joka antaa toivoa siitä, että rakennus myös tulevaisuudessa voisi sopeutua nykyajan vaatimuksiin”, kuvailee arkkitehti Silén, joka toimii myös talon isännöitsijänä. Ulkopuolista ammatti-isännöitsijää ei ole toistaiseksi tarvittu.

ELÄMÄ Aleksanterinkadulla soljuu tavallisesti ja talon henki on hyvä.

”Meiltä kysytään usein, että miten Aleksilla voi oikein asua”, Silén hymähtää. Hän mainitsee keskusta-asumisen haittapuoleksi kesäiltojen terrassiväen hoiloutuksen, jonka tosin uudet ikkunat nyt hyvin eristävät.

”Jouluvaihtoihinkin olemme jo tottuneet. Lopetimme takkatulen polttamisen, koska savupiipusta tuprunnut savu aiheutti turhia naapuritaloista tulevia ilmoituksia palolaitokselle”, hän sanoo.

Vielä 1950-luvun alussa puutarhapihalla kasvoi hedelmäpuita. Umpi- ja käytille tuolloin kuten tänäänkin Aleksin puoleisesta portista.

Piharakennukset purettiin 50-luvulla naapuriin valmistuneen Rautatalon tieltä. Ja onpa Litoniuksen talossa pieni pala **Alvar Aaltoakin**, jonka toimisto suunnitteli pihanpuoleiset portaikot. Niitä Silén kuvailee Aallon toimiston vaatimattomimmaksi työksi.

VAIKKA kaupungin painopiste on aavistuksen kellahtanut Forumin ja Kampin suuntaan, perushelsingiläiset voivat pitää Kolmen sepän tuntumaa yhä Helsingin keskipisteenä.

Vanhojen karttojen mukaan kutsuttiin Ullanlinnaa Eteläiseksi Esikaupungiksi ja töölöläisiä voi huvittaa ajatus siitä, että Litoniuksen perhe 1800-luvun loppupuolella vuokrasi Villa Berga -nimisen huvilan, joka sijaitsi Etu-Töölössä Museokatu 7:n paikkeilla.

DOMUS Litoniissa on tänä päivänä viisi asuinhuoneistoa, kaksi toimistoa ja kahdeksan liikehuoneistoa. Ullakolle rakennettiin vuonna 2005 talon peruskorjauksen yhteydessä kaksi uutta asuntoa. Isännöitsijä Silénin johdolla taloa on vaalittu hyvin ja kaikki peruskorjaukset on tehty.

TALON suunnitellut muurari-mestari **Gustav Leander** valmisti myös opinahjon tuleville arkkitehteille.

Helsinkiin perustettiin teknillinen reaalkoulu, sittemmin polytekninen koulu, joka oli teknillisen korkeakoulun edeltäjä. Koulu aloitti toimintansa Domus Litoniin talossa 15.1.1849. Talossa oli pieni konepaja insinööriopiskelijoille ja koulussa opettivat aikakauden parhaat osaajat kuten arkkitehdit Dahlström ja Höijer sekä taidemaalari **Magnus von Wright**. Koulu muutti Hietalahdentorille omaan uuteen rakennukseensa vuonna 1877.

Rakennuksen infrastruktuurin kehitys kulkee käsikkäin kaupunkimme kunnallistekniikan edistymisen kanssa. Vesijohtolaitok-

Aleksanterinkatu on kautta aikain ollut tärkeä kauppakatu. Domus Litoniissa toimivat liikeyritykset jatkavat ansiokkaasti rakennuksen pitkiä kivijalkakauppaperinteitä.

Keskuskatu linjattiin kaupunginvaltuuston päätöksellä vuonna 1917 jatkamaan Esplanadille saakka. Keskuskadun tieltä purettiin Ekbergin talo (oik.). Domus Litoni on vuoden 1890 valokuvassa keskellä.

sen vettä alkoi virrata putkistossa 1879 ja vuonna 1887 **Frans Ludwig Litoniuksen** tavoitti puhelimella soittamalla numeroon 564.

TALON kivijalassa on toiminut suuri joukko eri alojen kauppaliikkeitä. Toimittaja **Zacharias Topelius** kehui Nathanin omistaman, talossa toimivan, Hotel du Nordin sipulipihviä eurooppalaisen keittotaidon korkeimmaksi saavutukseksi Helsingissä. Rakennuksen pitkäaikaisin liikeyritys on tanskalaisen **Christian Nissenin** perustama optikkoliike, joka on toiminut täällä vuodesta 1934.

VIELÄ 1900-luvun alussa Keskuskatu päättyi Aleksanterinkadun talomuriin ja nykyisen Stockmannin tontti lukeutui Gasellin kortteliin. Keskuskatu päätettiin

linjata Esplanadille saakka Gasellin korttelin läpi. Hanketta edisti eritoten Stockmann, joka oli ostanut tontit ja haalinut Keskuskatu-yhtiön omistukseensa. **Eliel Saarisen** laatimassa suunnitelmassa katu olisi tehnyt Yrjökadun tavoin mutkan Litoniuksen kohdalla. Kaupunginvaltuusto päätti vuonna 1917 linjata kadun luotisuoraksi. Linjauksen keskelle jänyt Ekbergin talo purettiin.

Domus Litoni oli onnekaampi. Rakennus sai hankittua seitsemän metrin levyisen lisäkais-taleen tonttimaata, jolle kohosi vuonna 1929 **Valter Jungin** piirtämä matala basaarirakennus. Lisäsiipi inhimillistää kulmakuntaa yhä tänä päivänä. Siipirakennuksen kattoterassia varjelee komea balusterikaide, jota somistavat pallovalaisimet. Kattoterassi on rakennuksen somiste, joka ei ole

minkäänlaisessa käytössä, vaikka sinne on jopa kahvilaakin haikailltu.

RAKENNUSTA markkinoitiin Hesarin etusivulla jouluna vuonna 1938 tuhannen tavaratalona. Liikeyrityksiä oli ilmoituksessa peräti 19. Parturiliike Hygieniassa ei peritty palvelurahoja. Salon Charmen omistajatar **Lempi Launolla** oli kunnadiplomi hius-entervärjäyksestä ja Hollywoodista saattoi ostaa mieluisan hatun. Christian Nissen kauppasi muun muassa kompassia ja silmälasia.

KESKUSKADUN kulmaa, joka on mainittu Helsingin parhaana liikepaikkana, miehittää nyt Marimekko. Rakennuksen enemmistö on kultasepäniikkeet. Portin päälle vuonna 1936 rakennetussa huoneistossa toimii kahvipahti-

Kaunis balusterikaide ja pallovalaisimet koristavat kattoterassia.

mon kahvila. Talon uusin yritys on Fenno Optiikka ja Holmasto tunnetaan eritoten numismaatikkojen paratiisina.

Vuonna 2002 talon suurimaksi osuusomistajaksi noussut Nordea-pankki halusi purkaa talon omistamaa kiinteistöyhtiötä ja vaati talon myyntiä huutokaupalla. Ainoa tarjous saatiin konsortiolta, johon kuului talon vuokralaisia, sukulaisia ja tuttavuuksia. Näin ollen Domus Litoniin tarina jatkuu yhä suvun ja uusien osakkaiden johdolla.

TALOSSA eletään nyt myönteistä suvantokautta. Keskustan veto-voima yhdistettynä inhimilliseen kivijalkatunnelmaan on iskemättömän yhdistelmä liiketoiminnalle.

”Talon kivijalan liiketilat eivät ole koskaan olleet pitkään tyhjillään”, Pär Silén sanoo.